

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх.№	053-08-7a
Дата	05, 11 2020г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

1713
17/11

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., № 002-01- 60, внесен от Министерски съвет на 29.10.2020 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 5 ноември 2020 г., съвместно с Комисията по бюджет и финанси и Комисията по здравеопазване разгледа и обсъди Законопроект за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г.

На заседанието присъстваха Кирил Ананиев, министър на финансите, Зорница Русинова, заместник министър на труда и социалната политика, Драгомир Драганов, директор на Дирекция в Националния осигурителен институт, Председателят на Фискалния съвет на България проф. Борис Грозданов, заместник министри и експерти от министерства, представители на работодателски и синдикални и др.

Законопроектът бе представен от Зорница Русинова, заместник министър на труда, социалната и демографската политика.

Проектобюджетът е разгледан и утвърден от Надзорния съвет на Националния осигурителен институт на 20 октомври 2020 г. На 27 октомври 2020 г. се е състояло обсъждането му в рамките на Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Проектът на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. е съобразен с основните допускания по средносрочната бюджетна прогноза за периода 2020-2022 г. и указания на министъра на финансите, във връзка със заключителния етап на бюджетната процедура за 2021 г.

Разчетите по приходната част на проекта на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. са съгласувани с Националната агенция за приходите по отношение задължителните осигурителни вноски (включващи и тези по реда на чл.159 от Закона за публичните финанси), както и за други приходи събирани от Националната агенция за приходите.

I. Параметри на проекта на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване за 2021 г.

1. Основни социалноосигурителни показатели:

- средногодишен брой осигурени лица 2 744.5 хил;

- среден осигурителен доход, (за определяне на процента по чл. 100 от КСО)
1 166,00 лв;

- брой безработни лица с право на обезщетение 103,4 хил.;
- средномесечен брой пенсионери 2 104.2 хил.

2. Политики по приходите за 2021 г.:

- Запазва се размерът на осигурителната вноска за Фонд „Пенсии” и Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69” на ДОО на нивото от 2020 г. Запазват се и размерите на осигурителните вноски за другите фондове на ДОО, а също и съотношенията между осигурителите и осигурените лица;

- За 2021 г. не са договорени минимални осигурителни доходи (МОД) по икономически дейности и квалификационни групи професии. Без налагане на административно увеличение на МОД и при планирано увеличение на минималната работна заплата с 6,6 на сто от 610 лв. на 650 лв., средното увеличение на МОД през 2021 г. се очаква да бъде с около 4,5 на сто;

- Увеличава се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 610 лв. на 650 лв.;

- Запазва се минималният осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители – 420 лв.;

- Запазва се максималният осигурителен доход за всички осигурени лица на 3000 лв.;

- За 2021 г. не се внасят вноски за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, като се запазва разпоредбата на чл. 22, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР) относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати;

- Определят се за приход в бюджета на Националния осигурителен институт (НОИ) 90 000 лв. от приходите на Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” – за дейностите по чл. 13 от ЗГВРСНР.

3. Политики по разходите за 2021 г.:

- Повишават се изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за работещите при условията на трета категория труд и минималната възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69, чл. 69а и чл. 69б от Кодекса за социално осигуряване (КСО);

- Процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1,2 на сто;

- От 1 януари 2021 г. минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 250,00 лв. на 300,00 лв. месечно (увеличение с 20 на сто);

- От 1 януари 2021 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии се увеличава от 1200,00 лв. на 1440,00 лв. (увеличение с 20 на сто);

- От 1 юли 2021 г. пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември 2020 г., се осъвременяват с 5% (процент, определен по чл. 100 от КСО);

- През първите три месеца на 2021 г. е предвидено да продължи изплащането на допълнителни суми към пенсиите на всички пенсионери в размер 50 лв.;

- Минималният дневен размер на обезщетението за безработица се запазва на 12,00 лв., а максималният дневен размер се запазва на 74,29 лв.;

- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни, и размерът на обезщетението за отглеждане на дете до двегодишна възраст – 380 лв.;

- През 2021 г. продължава да действа въведената през 2017 г. възможност за майките (осиновителките), които имат право да ползват отпуски при бременност и раждане до навършване на едногодишна възраст на детето, но не го използват, да се върнат на работа и да получават обезщетение от ДОО в размер 50 на сто от полагащото им се обезщетение при бременност и раждане;

- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 на КСО – първите три работни дни от временната неработоспособност се изплащат от осигурителя, а от 4-ия ден на настъпване на неработоспособността - от ДОО;

- Запазва се периодът, доходът за който се взема предвид при изчисляване размерите на краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца, бременност и раждане и безработица – 24 месеца;

- Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.;

- Определя се максимален размер на гарантираните вземания, изплащани от Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ – 1 625 лв.

II. Приходи и разходи на проекта на Консолидирания проект на държавното обществено осигуряване за 2021 г.

1. Приходите на КБДОО са, както следва:

2020 г. – 7 713,2 млн. лв. ЗБДОО,

2021 г. – 8 457,2 млн. лв. проект.

Общият размер на приходите и получените трансфери за 2021 г. е 14 841,3 млн. лв., в т. ч. получените трансфери от централния/държавния бюджет – 6 384,0 млн. лв. (за пенсии, добавки и обезщетения, финансирани от държавния бюджет – 178,6 млн. лв., и за покриване на недостига от средства – 6 205,4 млн. лв.)

2. Разходите по КБДОО са:

2020 г. - 13 448,3 млн. лв. ЗБДОО,

2021 г. - 14 833,9 млн. лв. проект.

Общият размер на разходите за пенсии, краткосрочни обезщетения, службите по социално осигуряване и предоставените трансфери за 2021 г. е 14 841,3 млн. лв., в т. ч. предоставени трансфери в размер 7 400,0 хил. лв., от които 3 150,0 хил. лв. за Министерството на здравеопазването, 4 000,0 хил. лв. за Министерството на труда и социалната политика и 250,0 хил. лв. за Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

III. Разходи по отделните социално осигурителни програми.

1. Политики по отношение размерите на пенсиите за 2021 г.

- Процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1,2 на сто;

- От 1 януари 2021 г. минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 250 лв. на 300 лв. (увеличение с 20 на сто);

- От 1 януари 2021 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии се увеличава от 1 200,00 лв. на 1440,00 лв. (увеличение с 20 на сто);

- От 1 юли 2021 г. пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на 2020 г., се осъвременяват с 5% (процент, определен по чл. 100 от КСО);

- От 1 юли 2021 г. социалната пенсия за старост се увеличава от 141,63 на 148,71 лв. (увеличение с 5 на сто);

- През първите три месеца на 2021 г. продължава изплащането на допълнителни суми към пенсиите на всички пенсионери в размер 50 лв.;

Посочените параметри и политики в областта на пенсиите оказват влияние върху броя на пенсионерите и размерите на пенсиите, които определят разходите за пенсии за 2021 г.

Средният брой на пенсионерите за 2021 г. се очаква да намалее до около 2 104,2 хиляди. По-ниският брой на пенсионерите се обуславя от промените в изискванията за придобиване право на пенсия според КСО.

Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2021 г. се предвижда да достигне 488,97 лв. като номиналното нарастване е 18,6 на сто при среден размер по ЗБДОО за 2020 г. – 412,28 лв. Очаква се реален ръст на пенсиите от 16,2 на сто през 2021 г., при прогнозирана стойност на средногодишната хармонизирана инфлация за 2021 г. от 2,1 на сто.

Брутният коефициент на заместване на дохода за 2021 г. се очаква да бъде 41,9 на сто, а нетният коефициент се очаква да бъде 54,0 на сто.

Планираните разходи за пенсии за 2021 г. са 12 346,7 млн. лв. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и държавния бюджет, както и добавките към пенсиите на ветераните от войните, както и добавките към пенсиите на репресираните лица. Предвидените разходи за 2021 г. са с 1 770,1 млн. лв. или със 16,7 на сто повече средства за пенсии в сравнение със ЗБДОО за 2020 г. Разликата се дължи основно на предвидени допълнителни средства за:

- целогодишното изплащане на увеличените от 1 юли 2020 г. с 6,7% размери на пенсиите за трудова дейност, на социалната пенсия за старост, както и на свързаните с нея размери на пенсии и добавки – 383,2 млн. лв.;

- целогодишното изплащане на увеличения от 1 юли 2020 г. минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 219,43 лв. на 250,00 лв. (за увеличението над предвидените 6,7%), както и на свързаните с него минимални размери на пенсиите за трудова дейност – 140,0 млн. лв.;

- увеличението на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст с 20% от 250,00 лв. на 300,00 лв. от 1 януари 2021 г. – 474,0 млн. лв.;

- увеличението на максималния размер на получаваните една или повече пенсии с 20% от 1200,00 лв. на 1440,00 лв. от 1 януари 2021 г. – 94,0 млн. лв.;

- осъвременяване на пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември 2020 г., с 5,0% от 1 юли 2021 г. (процент, определен по чл.100 от КСО) – 305,0 млн. лв.;

- изплащане допълнителна сума от 50,00 лв. към пенсията на всеки пенсионер през месеците януари, февруари и март 2021 г. - 318,0 млн. лв.;

- въведената възможност за избор на методика за определяне на индивидуалния коефициент в периода от 2019 г. до края на 2022 г. съгласно § 22ц от ПЗР от КСО – 30,0 млн. лв.;

- възможността за служебно автоматично преизчисляване на пенсиите с допълнително придобития от пенсионера осигурителен стаж в периода след отпускането, съответно след последното преизчисляване на пенсията – 18,0 млн. лв.;

- естествен ръст на разходите за пенсии, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените, както и на изменението на някои пенсии от по-нисък в по-висок размер – 19,9 млн. лв.

Финансовият ефект от промяната в условията за пенсиониране е оценен на около 12,0 млн. лв. намаление на разходите за пенсии.

Разходът за пенсии през 2021 г. се очаква да бъде около 10,1 на сто от прогнозния БВП за същата година.

2. Парични обезщетения и помощи

За 2021 г. общият разход за парични обезщетения и помощи възлиза на 2 038,7 млн. лв. Разходите за основните групи краткосрочни обезщетения и парични помощи по КСО са:

- обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина и нетрудови злополуки – 637,2 млн. лв. Планирани са обезщетения за 17 891,7 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 35,61 лв.;

- обезщетения за трудова злополука и професионална болест – 13,2 млн. лв. Планирани са обезщетения за 281,5 хиляди дни за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест при среднодневно обезщетение от 46,96 лв.;

- обезщетения за бременност и раждане – 466,5 млн. лв. Планирани са обезщетения за 13 628,3 хиляди дни за временна неработоспособност поради бременност и раждане при среднодневно обезщетение от 34,23 лв.;

- обезщетения за отглеждане на дете до двегодишна възраст – 182,4 млн. лв. Планираните обезщетения за отглеждане на дете до двегодишна възраст са 10 077,1 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 18,10 лв.;

- обезщетения за осиновяване на дете до петгодишна възраст – 3,0 млн. лв.;

- парични обезщетения за безработица – 711,6 млн. лв. Планираните обезщетения са за 103 398 правоимащи лица средно за годината, със средномесечен размер на обезщетението от 573,52 лв.;

- финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация – 22,1 млн. лв.

За продължаване подкрепата от страна на държавата за засегнатите сектори и икономически дейности от въведените мерки за ограничаване разпространението на COVID-19, през 2021 г. в прогнозата на Дейност “Други програми и дейности за осигуряване на заетост” са планирани 300 000,0 хил. лв. за изплащане на средства на работодатели от засегнатите сектори и икономически дейности, за да запазят заетостта

на своите работници и служители след периода на обявеното извънредно положение и извънредната епидемична обстановка в страната.

3. Резултати по проектите на бюджетите на отделните фондове на държавното обществено осигуряване за 2021 г.

По проектобюджетите на отделните фондове за 2021 г. резултатите са следните:

- Фонд "Пенсии" - недостиг от 5 448,3 млн. лв.
- Фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" - недостиг от 188,7 млн. лв.
- Фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" - недостиг от 0,02 млн. лв.
- Фонд "Трудова злополука и професионална болест" - остатък от 179,4 млн. лв.
- Фонд "Общо заболяване и майчинство" - недостиг от 28,0 млн. лв.
- Фонд "Безработица" - недостиг от 355,0 млн. лв.
- Бюджет на НОИ - остатък от 5 840,6 млн. лв.

Общият резултат по фондовете и по бюджета на НОИ се балансира на нула.

Със законопроекта на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. се правят много промени в Кодекса за социално осигуряване и други действащи закони.

В КСО особено важна е промяната, която се отнася до начина за определяне на размера на намалението на индивидуалния коефициент, когато едно лице се осигурява и в универсален пенсионен фонд (т.н. редукция). Предлага се, при определяне размера на намалението да се взема предвид и трансферът от държавния бюджет в размер 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за периода от 2009 г. до 2015 г. включително. При определянето на редукцията на индивидуалния коефициент се отчитат и годините осигурителен стаж със и без осигуряване в универсален пенсионен фонд.

С оглед на гарантиране правата на всички пенсионери се предлага пенсиите, отпуснати с намален индивидуален коефициент, да бъдат преизчислени. При преизчисляването индивидуалният коефициент ще се определя съгласно нормативните разпоредби, по които е изчислен, като относно намалението му ще се прилага новата редукция, ако това е по-благоприятно за пенсионера.

Предвид пропуснатата възможност от голям брой лица за промяна на осигуряването си от универсален пенсионен фонд във Фонд „Пенсии“ 5 години преди възрастта за пенсиониране, се предлага от 1 януари до 30 юни 2021 г. всички, които са пропуснали този срок, да могат да упражнят това свое право. В същия период, лицата, на които вече е отпусната пенсия, без да са променили осигуряването си, ще могат да поискат преизчисляването ѝ без намаление на индивидуалния коефициент, ако

прехвърлят във Фонд „Пенсии“ средствата си от индивидуалната партида в универсален пенсионен фонд.

Според заместник министър Русинова проектът на бюджета на държавното обществено осигуряване има основна цел да защити доходите на осигурените лица и пенсионерите, като не се компрометира финансовата стабилност на социално осигурителната система.

В Комисията по труда, социалната и демографска политика бяха получени становищата на Асоциацията на индустриалният капитал в България, Българската стопанска камара, Българската търговско-промишлена палата, Конфедерацията на труда „Подкрепа“, Конфедерацията на независимите синдикати в България и Становището на Фискалния съвет на Република България.

АИКБ се въздържат от подкрепа на законопроекта, като подробно излагат причините за тази неподкрепа. БСК подкрепя запазването на тавана за максималния осигурителен доход на 3 000 лв., увеличаването на максималната пенсия и запазването на размерите на осигурителните вноски, респективно нулевия размер на вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите. По всички останали политики и мерки в проектозакона от организацията имат възражения. БТШП не подкрепят проекта на ЗБДОО за 2021 г.

Представителите на КТ „Подкрепа“ принципно подкрепят законопроекта, но имат и несъгласия с някои от предлаганите политики. КНСБ казват в становището си, че имат основания да подкрепят вносителите на ЗБДОО.

В Становище относно проектозакона на Фискалния съвет на Република България се обобщава, че Фискалният съвет има положително отношение към законопроекта и съгласува предложените мерки и политики.

В обсъждането на проектобюджета взеха участие народните представители Сетлана Ангелова, Калин Поповски, Весела Лечева и Георги Гьоков.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати:

11 гласа „за“, 7 гласа „против“ и без гласове „въздържал се“ ,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., № 002-01-60, внесен от Министерски съвет на 29.10.2020 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП.

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ